

СХОДИНКИ НАЙБІЛЬШОЇ СОТНІ: МОНОПОЛІСТИ УТРИМУЮТЬ ПОЗИЦІЇ

Велику роль у наповненні держскарбниці та вагомий вплив у формуванні Держбюджету України відіграють підприємства-гіганти, монополісти, які входять до ТОП-100 найбільших платників податків. Хто вони? Яку частку разом і кожна компанія зокрема, складають за надходженнями податкових платежів до держбюджету? Про це — у нашому огляді.

ЛІДИРУЮТЬ «ВЕЛИКІ»

Незважаючи на досить непрості для української економіки часи — макроекономічне гальмування (зниження рівня ВВП, девальвація національної валюти), скорочення промислового виробництва, втрату окремих експортних ринків, несприятливу кон'юнктуру на світових сировинних ринках, руйнування науково-технічного потенціалу внаслідок військового конфлікту на Сході України, погіршення очікувань інвесторів (як національних, так і іноземних) щодо перспектив інвестування та фізичної безпеки активів в Україні, у січні — жовтні 2016 р. 100 найбільших платників податків перерахували до Державного (Зведеного) бюджету України майже 177,5 млрд грн, що порівняно з відповідним періодом 2015 р. більше на 32,5 %.

До сотні найбільших платників податків увійшли підприємства енергетичного сектору, харчової та хімічної промисловості, транспортної галузі, металургійні та гірничозбагачувальні компанії, підприємства, що працюють у сфері роздрібної торгівлі, будівництва, нерухомості, телекомунікацій, а також фінансовому секторі. Цікаво, що провідні позиції серед компаній ТОП-100 посідають державні компанії-монополісти — НАК «Нафтогаз України», ПАТ «Укрзалізниця» та ДП НАЕК «Енергоатом».

ЕНЕРГЕТИЧНИЙ СЕКТОР: УТРИМУЮЧИ ПЕРШІ ПОЗИЦІЇ

Лідером рейтингу зі сплати податків та зборів з показником понад 26 млрд грн є ПАТ «Укргазвидобування», де приріст з платежів порівняно з відповідним періодом 2015 р. становив 203 %, а частка компанії за податковими платежами до державного бюджету становила майже 15 %. ПАТ «Укргазвидобування» є найбільшою в Україні компанією за обсягом видобутку природного газу, який, зокрема, у 2015 р. становив 14,529 млрд м³, забезпечивши 73 % загального видобутку в країні. Сьогодні компанія входить до складу НАК «Нафтогаз України», яка займає другу сходинку рейтингу. НАК «Нафтогаз України» є вертикально-інтегрованою нафтогазовою компанією, що здійснює повний цикл операцій — від видобутку ресурсу до його реалізації. Хоча ПАТ і скоротило обсяг платежів на 16 %, його податковий внесок до держбюджету в зазначений період становив 6,3 %.

Поряд із зазначеними компаніями енергетичного сектору провідні позиції в ТОП-100 посідають й інші, серед яких доцільно виокремити ПАТ «Укрнафта», яке є одним з найбільших у секторі видобутку сирої нафти та газового конденсату. Його внесок до державного бюджету становив майже 6,5 млрд грн, що майже на 49 % більше порівняно з відповідним періодом 2015 р. Водночас ця компанія має досить великий податковий борг, який станом на 01.11.2016 р. становив 12,6 млрд грн

(з урахуванням нарахованих ДФС штрафів та пені). Зростання боргу ПАТ «Укрнафта» перед державним бюджетом є наслідком непогашення боргів, сформованих через зростання дебіторської заборгованості з боку партнерів компанії, а також низькі ціни на нафту, які обмежили її дохід. Загалом найбільший борг компанії становить з несплати рентної плати за користування надрами для видобування природного газу, податку на прибуток, а також податку на додану вартість.

На восьмій сходинці рейтингу опинилася також компанія, що входить до складу НАК «Нафтогаз України», — ПАТ «Укртрансгаз». Компанія оперує газотранспортною системою України, забезпечуючи постачання, транспортування та зберігання природного газу. На сьогодні її головним завданням є забезпечення безперебійного транзиту природного газу територією України до Європи — у 2015 р. обсяг транзиту становив 67,1 млрд м³, — а також зберігання природного газу. Компанія є оператором найбільшого в Європі комплексу підземних сховищ газу (їх кількість становить 12) із загальною ємністю близько 32 млрд м³.

Закриває десятку найбільших платників податків компанія, яка виконує роль оптового постачальника електричної енергії та розпорядника системи розрахунків Оптового ринку електричної енергії України — ДП «Енергоринок». Компанія сплатила до держбюджету трохи більше 5 млрд грн, що порівняно з відповідним періодом 2015 р. більше на 14 %.

ТЮТЮНОВА ГАЛУЗЬ: ЗАБЕЗПЕЧУЮЧИ ЛЕВОВУ ЧАСТКУ У НАПОВНЕННІ БЮДЖЕТУ

До десятки найбільших компаній — платників податків протягом не одного року входять три компанії з іноземними інвестиціями, що орієнтовані на виробництво тютюнових виробів: ПрАТ «Філіп Морріс Україна», ПрАТ «А/Т Тютюнова компанія «В.А.Т. — Прилуки» та ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна».

«Філіп Морріс Україна» розпочала свою діяльність на території України у 1994 р., коли компанія Philip Morris International придбала контрольний пакет акцій АТ «Харківська тютюнова фабрика». Сьогодні компанія виробляє такі міжнародні марки, як Chesterfield, Bond Street, Marlboro. Приріст зі сплати за податковими платежами порівняно з січнем — жовтнем 2015 р. становив 65 %.

Четверту сходинку ТОП-100 займає ПрАТ «А/Т Тютюнова компанія «В.А.Т. — Прилуки». Частка компанії у сплаті податків та зборів становить 5,2 %, а приріст сум за податковими платежами — 91 %. Як і попередня компанія, підприємство розпоча-

ло свою діяльність в Україні на початку 90-х років. У 1993 р. «Колективне підприємство «Прилуцька тютюнова фабрика» і «В.А.Т. Індастріз пі.ел.сі.» уклали установчий договір про створення акціонерного товариства закритого типу тютюнової компанії «В.А.Т. — Прилуки». Сьогодні технологічно оснащені виробничі лінії компанії дають змогу виробляти продукцію світового рівня та експортувати. На підприємстві випускаються такі міжнародні марки: Dunhill, Rothmans, Vogue, Lucky Strike, Kent, Pall Mall, Capri, а також національні марки: «Прилуки», «Прилуки Особливі» та «Козак».

Трійку лідерів тютюнових компаній, котрі зробили суттєвий внесок до Держбюджету України, закриває ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна», яка входить до групи компаній Japan Tobacco — провідного міжнародного виробника тютюнової продукції. Компанія утримує сьому сходинку в рейтингу ТОП-100, її частка у сумі сплат за відповідний період становила 3,6 %, а приріст сум за податковими платежами — 23 %. Найвідомішими брендами компанії є Camel, Winston, Glamour, LD, Sobranie.

ВИПРАВДАНА СУМЛІННІСТЬ

Досить високі позиції серед найбільших платників податків посідають компанії, що працюють у промисловому секторі: ПАТ «Запоріжський металургійний комбінат «Запоріжсталь»», ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», ПАТ «ДТЕК Павлоградвугілля», ПАТ «Транснаціональна фінансово-промислова нафтова компанія «Укртатнафта», ПАТ «Турбоатом» та ін. Однак вітчизняні промислові компанії, які увійшли до рейтингу ТОП-100, мають порівняно меншу частку зі сплати податків та зборів до державного бюджету, оскільки підприємства сьогодні мають нижчі доходи, ніж у попередні роки. На діяльність підприємств вплинули військовий конфлікт на сході країни, котрий триває вже понад два роки, де сконцентровано більшу частку промислового комплексу України, а також втрати експортних ринків (російських), на які протягом багатьох років орієнтувалася вітчизняна промисловість. Отже, наприкінці 2015 р. пришвидшилося падіння світових цін на металургійну продукцію та залізну руду, що лише призвело до зростання збитків компаній. Однак сьогодні є певні перспективи відновлення рівня промислового виробництва: згідно з даними Держстату у січні — жовтні 2016 р. порівняно з відповідним періодом 2015 р. індекс промислової продукції становив 101,9 %, що сприятиме підвищенню рівня доходів компаній, а водночас і частки податкових відрахувань до держбюджету.

*Катерина МАРКЕВИЧ, експерт економічних програм
Центру Разумкова*

100

НАЙБІЛЬШИХ ПЛАТНИКІВ
ПОДАТКІВ УКРАЇНИ
ПЕРЕРАХУВАЛИ
ДО ЗВЕДЕНОГО БЮДЖЕТУ
УКРАЇНИ МАЙЖЕ

177,5

МЛРД ГРН